

Scorzonera hispanica

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/Etymologie

De geslachtsnaam *Scorzonera* zou afgeleid zijn van het Oudfranse woord 'scorzon', dat 'adder' betekent, vanwege het vroegere geloof dat de wortel van de plant als tegengif kon dienen tegen slangenbeten. Een andere theorie stelt dat de naam afkomstig is van het Italiaanse 'scorza negra', wat 'zwarte schil' betekent, verwijzend naar de donkere kurklaag van de wortel. De soortnaam *hispanica* betekent 'uit Spanje' en verwijst naar de herkomst van de eerste beschreven exemplaren of de vermeende bakermat van de teelt, hoewel de plant een veel breder natuurlijk verspreidingsgebied heeft. Een bekende Nederlandse naam is Schorseneer of Grote Schorseneer. De plant heeft ook de bijnamen 'keukenmeidenverdriet' en 'winterasperge' gekregen.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com
Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com
Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl
Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Taxonomie

Scorzonera hispanica is een plant uit de composietenfamilie. De taxonomische indeling is als volgt:

- *Rijk*: Plantae
- *Cladus*: Angiosperms
- *Orde*: Asterales
- *Familie*: Asteraceae (Composietenfamilie)
- *Onderfamilie*: Cichorioideae
- *Geslacht*: *Scorzonera*
- *Soort*: *hispanica*

Sommige recente fylogenetische studies plaatsen de soort in het geslacht *Pseudopodospermum*, waardoor het synoniem *Pseudopodospermum hispanicum* (L.) K. H. Rech. een botanisch correct alternatief is, hoewel *Scorzonera hispanica* de meest gebruikte naam blijft.

Synoniemen

Naast de geaccepteerde botanische naam en de mogelijke alternatieve geslachtsnaam, kent de plant diverse synoniemen en volksnamen. Botanische synoniemen zijn:

- *Pseudopodospermum hispanicum* (L.) K. H. Rech.
- *Scorzonera hispanica* subsp. *glabra* (Boiss.) Nyman

Volksnamen zijn onder andere: Zwarte Schorseneer, Spaanse Schorseneer, Adderwortel, en in het Engels Black Salsify of Viper's Grass.

Variëteiten en Cultivars

De commerciële teelt van *Scorzonera hispanica* maakt gebruik van verschillende cultivars die zich voornamelijk onderscheiden in wortellengte, dikte, opbrengst, en resistentie tegen doorschieten (vroeg bloei). Er zijn geen officieel beschreven variëteiten die in de handel veel voorkomen. Populaire cultivars zijn:

- *Scorzonera hispanica* 'Duplex': Een cultivar die bekend staat om zijn lange, rechte, zwarte wortels die gemakkelijk te oogsten zijn en een fijne smaak hebben. Deze wordt vaak aanbevolen vanwege zijn goede resistentie tegen doorschieten.
- *Scorzonera hispanica* 'Hoffmanns Schwarzer Pfahl': Een van de meest gebruikte commerciële cultivars in Europa, met lange, rechte en stomp-wortelige wortels van ongeveer 25 tot 30 cm lang. De naam betekent 'Hoffmanns Zwarte Paal'.
- *Scorzonera hispanica* 'Enorma' (ook wel 'Lange Jan' genoemd): Een cultivar die dikkere wortels produceert dan de meeste andere soorten en een goede tolerantie heeft tegen 'soft tops' (zachte worteltoppen). Hij staat bekend om zijn betrouwbare opbrengst.
- *Scorzonera hispanica* 'Einjährige Riesen': Dit betekent 'Eenjarige Reuzen' en duidt op een sneller groeiende cultivar die zeer geschikt is voor de eenjarige teelt met als doel een hoge opbrengst aan lange wortels.

Familie

Scorzonera hispanica behoort tot de familie *Asteraceae*, de composietenfamilie.

Hoogte

In het eerste jaar, wanneer de wortel wordt gevormd, is de plant relatief laag met een bladrozet. In het tweede jaar, wanneer de plant in bloei komt, kan de bloeistengel een hoogte bereiken van *60 tot 120 centimeter*, afhankelijk van de groeiomstandigheden.

Bloemkleur

De bloemen, die verschijnen in het tweede jaar van de plant, zijn *citroengeel* tot *lichtgeel*. Ze zijn stervormig en staan in bloemhoofdjes aan de top van de stengels.

Bladkleur

De bladeren zijn *groen*, lang, smal en lancetvormig, vaak met een licht golvende bladrand. Ze vormen een bladrozet aan de basis van de plant.

Bloeiperiode

Als de plant in het tweede jaar na het zaaien in bloei komt, is dit doorgaans in de periode van *juni tot september*. Voor de wortelteelt wordt de plant meestal als eenjarige geoogst voordat de bloei plaatsvindt.

Standplaats

De plant prefereert een *zonnige* standplaats, maar groeit ook goed in lichte *halfschaduw*. De bodem moet diep, fijn, *goed doorlatend* en los zijn (bij voorkeur zandgrond), met een neutrale tot licht kalkhoudende pH-waarde (rond pH 6,0-7,5). Dit is cruciaal voor de ontwikkeling van lange, rechte wortels.

Herkomst

De schorseneer is van nature verspreid over een groot gebied, van *Zuid-Europa* (met Spanje en Portugal als belangrijke oorsprongsgebieden) tot in de *Nabije Oosten* en Siberië.

Soort gewas

Het is een *tweejarige* of *kortlevende vaste plant* (perennial) die als *eenjarige* wordt geteeld voor de consumptie van de wortel. Het is een wortelgewas.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Vermeerderingswijze

De schorseneer wordt voornamelijk vermeerderd door *zaad*. De zaden worden direct ter plaatse gezaaid in het vroege voorjaar (maart-april). Vermeerdering kan ook plaatsvinden door wortelstokken te *delen* in de herfst of het vroege voorjaar, maar dit is ongebruikelijk voor de teelt.

Klimaatzone (USDA-zones)

De schorseneer is een zeer *winterharde* plant. Hij is geschikt voor teelt in USDA-zones 5 tot 9 en is bestand tegen strenge vorst, waardoor de wortels gedurende de winter in de grond kunnen blijven.

Insecten

Scorzonera hispanica wordt bestoven door *insecten*. Over het algemeen heeft de plant weinig last van plagen. Af en toe kan aantasting door *bladluizen* en *slakken* voorkomen, en de plant wordt ook genoemd als mogelijke afweer tegen de wortelvlieg van de wortel.

Bronvermelding

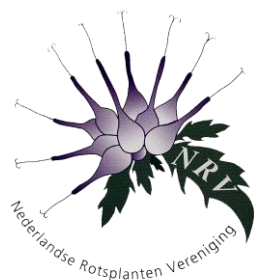
https://nl.wikipedia.org/wiki/Grote_schorseneer

https://www.smgrowers.com/products/plants/plantdisplay.asp?plant_id=4727

<https://temperate.theferns.info/plant/Scorzonera+hispanica>

<https://growingtaste.com/vegetables/scorzonera.shtml>

<https://www.keukenplanten.nl/zaaikalender/schorseneer>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/Etymologie	<i>Scorzonera</i> (adder of zwarte schil), <i>hispanica</i> (uit Spanje)
Taxonomie	Rijk: Plantae, Familie: Asteraceae, Geslacht: <i>Scorzonera</i> , Soort: <i>hispanica</i>
Synoniemen	<i>Pseudopodospermum hispanicum</i> , Black Salsify, Keukenmeidenverdriet
Variëteiten en Cultivars	'Duplex', 'Hoffmanns Schwarzer Pfahl', 'Enorma' ('Lange Jan'), 'Einjährige Riesen'
Familie	Asteraceae (Composietenfamilie)
Hoogte	60 tot 120 cm (in bloei)
Bloemkleur	Citroengeel tot lichtgeel
Bladkleur	Groen
Bloeiperiode	Juni tot september (in het tweede jaar)
Standplaats	Zon/lichte halfschaduw, diepe, losse, goed doorlatende grond (zandgrond)
Herkomst	Zuid-Europa, Nabije Oosten
Soort gewas	Tweejarige of kortlevende vaste plant, als eenjarige geteeld voor de wortel
Vermeerderingswijze	Zaad (direct in de volle grond)
Klimaatzone (USDA-zones)	5-9
Insecten	Bestuivers (bijen); weinig last van plagen (af en toe bladluizen en slakken)